

ПОДВИЖНИ ЗАБНИ ТРУПЧИЊА ВО СТОМАТОЛОШКАТА ПРОТЕТИКА

Јулија Владикова, Хадис Арсланов, Цена Димова

Работниот модел претставува прецизна копија или реплика на постоечката ситуација на забите од пациентот, односно на испрепарираниите и преостанатите заби како и делови од алвеоларниот гребен од устата на пациентот.

Колку ќе биде изразена точноста на работниот модел зависи најпрво од прецизното зимање на отпечатокот, потоа од материјалот и начинот на изработка на моделот. Во современата стоматолошка протетика фиксните надоместоци потребно е да се изработени врз работниот модел со подвижни забни трупчиња. Ваквите модели овозможуваат лесен пристап до апроксималните страни на забните трупчиња, особено на гингивалниот раб. Со помош на гипсот се постигнуваат карактеристиките на моделите и трупчињата, димензионалната стабилност и отпорност на абразија.

Денталните гипсови според Американската дентална асоцијација (ADA) се делат на 5 видови дефинирани како:

- Тип 1. Гипс за отпечатување
- Тип 2. Гипс за модели (алабастер, бел гипс)
- Тип 3. Дентален гипс (тврда гипс)
- Тип 4. Високо цврст дентален гипс
- Тип 5. Високо цврст, високо експанзивен.

При подготовката на работниот модел се препорачува бавно рачно мешање за време од една минута. По излевањето, отпечатокот треба да се остават најмалку 45-60 минути. Репродукцијата на површинските детали е прецизна

при употреба на гипс од тип 4 и тип 5. По отварањето на отпечатокот, гипсените модели можат да се дезинфицираат со раствор на натриумхлорид во период од 30 минути или со прскање со јодоформ според упатствата на производителот.

Алтернативни материјали за изработка на трупчињата кои се нанесуваат на отпечатокот се автополимеризирачки (акрилати, епоксидни смоли). Епоксидни смоли се наменети за изработка на моделите за сите видови фиксирани надоместоци.

Постојат повеќе системи за правење на подвижни забни трупчиња кои, доколку се користат правилно нудат клинички прифатлива прецизност.

Кај **работните модели со подвижни трупчиња**, трупчето е подвижно и може лесно да се вади и става на моделот со што се олеснува пристапот до сите страни без да пречат на соседните заби. Работните модели се разликуваат по начинот на поставување на колчињата во гипсот: во мек или тврда гипс, а има разлика и според квалитетот на базата (дали е гипсена или пластична).

Според испитувањата во поглед на прецизноста на четири различни системи на подвижни трупчиња покажале дека Pindex-system (Слика 1) кој има најмало хоризонтално движење, а месингените колчиња продуцирале најмала оклузогингивална разлика при повторно поставување. Постапката за изработка на подвижни трупчиња потребно е да

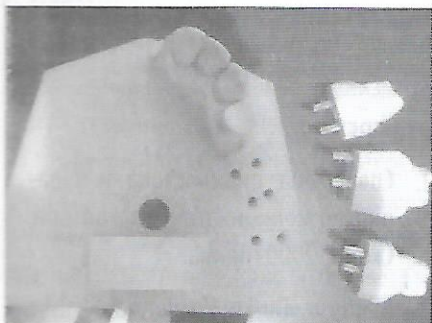
се изведува внимателно. Можат да се добијат трупчиња кои не лежат правилно или колчињата не се правилно поставени во трупчињата. Изработката бара внимателност и секогаш треба да се има предвид дека постојат тешкотии при сечењето на трупчето каде што може да се оштети гингивалниот раб апроксимално ако просторот меѓу препарираниите заби и соседниот заб е многу мал.

Исто така, треба да се има во вид дека при овој метод основата треба да биде под прав агол на наменетата позиција на пиндек-колчињата, паралелно со протетската рамнина така што висината да биде околу 20 mm а потоа со стружење на гипс тример ќе се намали на 15 mm. Пинот се поставува на пин-апарат и ласерската точка од апаратот се поставува на врвот на забното трупче во правец на неговата оска, а потоа се прави дупче на базата на моделот во саканото место за секое трупче. Моделот се чисти од прашина. На добиените отвори се залепуваат колчињата со цијаноакрилатна смола. Околу колчињата се изолира, а тие што сиркаат над базата се навлекуваат пластични или метални капсули. На крај се формира базата од гипс и се исекуваат забните трупчиња.

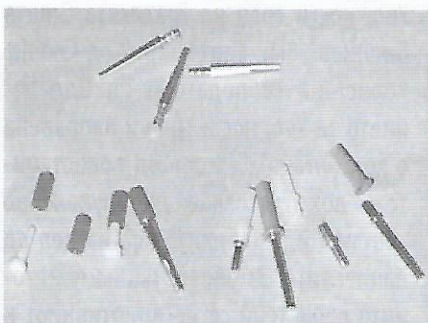
Во научната литература може да се сретнат најразлични системи за изработка подвижни забни трупчиња и авторите се согласни во следново, потребно е вештина и трпение при изработката на моделите со забни трупчиње, прецизноста и познавањето на употребениот систем и технологијата на применетите материјали претставува императив во секојдневната пракса на забниот техничар – протетичар.

ЛИТЕРАТУРА

1. American Dental Association, Council on Dental Materials and Devices: Specification no. 19 for non-aqueous, elastomeric dental impression materials, J Am Dent Assoc 98:733, 2008 и др.

Слика 1. Подвижни забни трупчиња

Слика 2. Различни колчиња за подвижни забни трупчиња